

Sociologie pro speciální pedagogy

Lekce 1

Mgr. Lenka Slepíčková

Co je to sociologie?

Příbuzné obory:

- Psychologie
- Historie
- Antropologie
- Ekonomie
- Politologie
- Právo

V čem se liší?

- Má vlastní objekt zájmu?
- Má vlastní metodu poznání?

Co je pro sociologii specifické?

- vlastní soubor **otázek** ke zkoumání lidského jednání a vlastní **interpretační rámec**
- lidská jednání jako prvky širších konfigurací – zájem o vzájemnou závislost aktérů
- člověk je v zorném poli sociologie především jako člen sítě vzájemné závislosti
- snaha vidět v individuálním sociální, v konkrétním obecné, ukázat, jak se naše individuální biografie proplétá s historií – sociologická imaginace
- + příklady

Sociologie jako „umění nedůvěry“

„Klást sociologické otázky pak předpokládá, že se člověk chce dívat o něco dál, za běžně přijímané či oficiálně vymezené cíle lidského jednání. Předpokládá to, aby si byl do jisté míry vědom toho, že lidské záležitosti mají různé významové roviny, z nichž některé jsou skryty vědomí každodenního života.“

(Petr Berger, Pozvání do sociologie, str. 34)

Sociologická imaginace

„... Umožňuje pochopit širší historickou scénu v jejím významu pro vnitřní život a pro vnější životní dráhu různých jednotlivců.“

„... pomáhá pochopit historii a biografii a její vzájemný vztah ve společnosti. To je její úkol a příslib.“

Ch. W. Mills, Sociologická imaginace, str. 9

Sociologie jako věda o společnosti

- Společnost = souhrn individuí jednajících s ohledem na jednání druhých a to v určitém historickém, prostorovém, kulturním a sociálním kontextu

Ovlivňuje společnost medicínu?

- Studie WHO v USA, Anglii, Francii a Německu – soubor úmrtních protokolů a určování příčiny smrti

(Disman 1998:342)

Naděje na dožití v jednotlivých zemích

(List by the CIA World Factbook, 2009 estimates)

	Muži	Ženy	Rozdíl
Japonsko	78,8	85,6	6,8
Itálie	77,26	83,33	6,07
Mexiko	73,25	79	5,75
Nepál	64,3	66,67	2,37
Litva	69,98	80,1	10,12
Česká republika	73,54	80,28	6,74
Rusko	59,33	73,14	13,81
Lesotho	41,18	39,54	-1,64
Malawi	44,07	43,57	-0,5

Jaká to má úskalí?

- **Vztah ke zdravému rozumu**

x

- Východisko v systematickém pozorování empirické reality
- Sebekorekce, kritičnost, otevřenost
- Kumulativní povaha
- Vysvětlující a zevšeobecňující závěry, nehledají se na individuální rovině
- Objektivita

- **Povaha zkoumaných přirozených systémů a její dopad na závěry sociologů (pravděpodobnostní, omezené, málokdy kauzální)**

- **Jednání jako chování naplněné smyslem**

A k čemu je to dobré?

- Zdokonalování, pokrok, praktická aplikace
- Budování obecných zákonů (teorií) o chování jevů/objektů a umožnění spojovat dohromady naše poznání a předpovídat neznámé jevy - organizace empirického poznání

Ještě něco?

- Rozvoj kritického myšlení (brání předsudkům, stereotypům a manipulovatelnosti)
- Lepší porozumění světu kolem nás
- Vytvoří senzitivitu, umožní nám vidět dosud neviděné
- Dá se praktikovat každý den 😊

Historické a společenské souvislosti vzniku sociologie

- První pol. 19. stol.
- Přejechod společnosti od tradiční k moderní (prům. revoluce)
- Zhroucení kontrolních mechanismů, mocenské legitimacy a způsobu výkladu světa
- Snaha definovat kontrolní mechanismy nové společnosti

Co se tehdy stalo?

- Industrializace
- Urbanizace
- Racionalizace
- Sekularizace
- Proměňuje se legitimita moci
- Vznik centralizovaných národních států a jejich byrokracie
- Vyvíjí se komplexní tržní systém (práce a půda se mění ve zboží, vliv peněz)
- Ze stavů se stávají třídy
- Deskriptivní status je nahrazen askriptivním
- Soukromá a veřejná sféra se oddělují